

Social 2
December 2020

Notat om midlertidige botilbud
Til brug for tema-ankemøde i uge 50 2020

- I. Indledning
- II. Lovgrundlag
- III. Generelt
- IV. Betingelser for ret til hjælp - personkreds
- V. Betingelser for hjælp – udmåling og egnethed
- VI. Egenbetaling
- VII. Praksis - Ankestyrelsens principmeddelelser
- VIII. De konkrete mødesager

I. Indledning

Det tematiserede møde omhandler servicelovens regler om midlertidige botilbud og egenbetaling for ophold i midlertidige botilbud.

II. Lovgrundlag

Praksisnotatet er baseret på lovbekendtgørelse 1287 af 28. august 2020 om social service (serviceloven).

Serviceloven

§ 4. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er de nødvendige tilbud efter denne lov.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen opfylder sit forsyningsansvar efter stk. 1 ved brug af egne tilbud og ved samarbejde med andre kommuner, regioner eller private tilbud.

Stk. 3. Tilbud omfattet af krav om godkendelse, jf. § 4 i lov om socialtilsyn, skal være godkendt af socialtilsynet for at kunne indgå i kommunens forsyning, jf. stk. 2.

Stk. 4. I tilfælde, hvor der er et akut behov for at placere en borger og der ikke kan findes et egnet godkendt tilbud, kan et tilbud dog i op til 3 uger indgå i den kommunale forsyning uden godkendelse. Socialtilsynet orienteres om anvendelsen af det ikkegodkendte tilbud og kan, når særlige grunde taler for det, træffe afgørelse om, at det ikkegodkendte tilbud anvendes i yderligere 3 uger.

§ 81. Formålet med at yde støtte efter denne lov til voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer er at sikre, at den enkelte får en sammenhængende og helhedsorienteret indsats, der modsvarer den enkeltes behov. Støtten skal ydes med det formål at styrke den enkeltes egne muligheder og eget ansvar for at udvikle sig og udnytte egne potentialer, i det omfang det er muligt for den enkelte. Desuden er formålet at

medvirke til at sikre, at den enkelte kan fastholde sit aktuelle funktionsniveau, og at yde kompensation, omsorg og pleje. Indsatserne til voksne skal således

- 1) forebygge, at den enkeltes problemer forværres,
- 2) understøtte den enkeltes muligheder for at fastholde egne ressourcer eller fremme øget selvstændighed samt forbedre den enkeltes sociale og personlige funktion,
- 3) forbedre mulighederne for den enkeltes livsudfoldelse gennem kontakt, tilbud om samvær, aktivitet, behandling, omsorg og pleje,
- 4) fremme inklusion i samfundet, herunder medvirke til at øge den enkeltes mulighed for deltagelse i uddannelse, beskæftigelse og sociale relationer, og
- 5) sikre en helhedsorienteret støtte med tilbud afpasset efter den enkeltes særlige behov i egen bolig, herunder i botilbud efter lov om almene boliger m.v. eller i botilbud efter denne lov.

§ 82. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp efter denne lov i overensstemmelse med formålet, jf. § 81, til personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne, der ikke kan tage vare på deres egne interesser, uanset om der foreligger samtykke fra den enkelte. Hjælpen kan dog ikke ydes ved brug af fysisk tvang.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal påse, om der er pårørende eller andre, der kan inddrages i varetagelsen af interesserne for en person med betydelig nedsat psykisk funktionsevne. Kommunalbestyrelsen skal være opmærksom på, om der er behov for at bede Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven.

§ 107. Kommunalbestyrelsen kan tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer, som på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har behov for det.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold

- 1) til personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller for pleje, eller som i en periode har behov for særlig behandlingsmæssig støtte, og
- 2) til personer med nedsat psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer, der har behov for pleje eller behandling, og som på grund af disse vanskeligheder ikke kan klare sig uden støtte.

§ 163. Ved ophold i boformer efter §§ 107-110 gælder de almindelige regler for hjælp efter denne lov.

Stk. 2. Beboerne betaler for ophold i boformer efter §§ 107-110, jf. dog stk. 3. For beboere i længerevarende botilbud, jf. § 108, fastsættes betalingen med udgangspunkt i bygningens omkostninger. Beboere i midlertidige botilbud, der bevarer egen bolig under opholdet, betaler som udgangspunkt ikke for boligen.

Stk. 3. Social- og indenrigsministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om betaling og om nedsættelse af betalingen med et beløb, der opgøres efter så vidt muligt lignende regler som i lov om individuel boligstøtte.

Bekendtgørelse om betaling for botilbud efter §§ 107 og 108 i lov om social service samt om flytteret i forbindelse med botilbud efter § 108 i lov om social service
Nr. 1387 af 12. december 2006

§ 1. Betaling for ophold i boformer efter § 107 i lov om social service sker af beboerens arbejdsindtægt, pension, kontanthjælp eller anden indtægt i overensstemmelse med reglerne i §§ 2 og 3.

Stk. 2. For lønmodtagere, der gør tjeneste på skibe, der er registreret i Dansk Internationalt Skibsregister (DIS), medregnes arbejdsfortjenesten i den personlige indkomst efter regler fastsat af socialministeren om fremgangsmåden ved opgørelse af indtægtsgrundlaget for visse sociale

ydelse for lønmodtagere, der gør tjeneste på skibe registreret i Dansk Internationalt Skibsregister.

Stk. 3. Betalingen sker fra opholdets begyndelse. Kommunalbestyrelsen kan dog i særlige tilfælde dispensere for betalingen i kortere tid.

§ 2. Kommunalbestyrelsen fastsætter betaling for opholdet i botilbuddet, herunder el og varme. Kommunalbestyrelsen fastsætter endvidere betaling for kost og for andre ydelser, herunder vask, som er en integreret del af opholdet efter lov om sociale service.

Stk. 2. (Ophævet).

Stk. 3. Betalingen kan fastsættes som et samlet beløb eller under hensyn til de ydelser, der modtages, bl.a. sådan at det er muligt at fravælge et eller flere måltider eller andre ydelser. Betalingen kan fastsættes som en takst pr. døgn, udregnet efter de gennemsnitlige udgifter til ydelserne.

Stk. 4. Beboere, der bevarer egen bolig under opholdet, betaler som udgangspunkt ikke for det midlertidige botilbud. I de tilfælde, hvor der fastsættes betaling for det midlertidige botilbud, skal der tages hensyn til udgifter i forbindelse med opretholdelsen af boligen og sådan, at beboerne får mulighed for at opfylde deres hidtidige forpligtelser, og at de har et rimeligt beløb til personlige fornødenheder.

Stk. 5. Betaling kan, som led i en efterbehandling, fastsættes sådan, at beboeren får mulighed for en opsparing.

§ 3. Beboere, der ikke har en indtægt, opkræves ikke betaling for opholdet.

Stk. 2. Til beboere, der ikke har en indtægt, fastsætter og udbetaler kommunalbestyrelsen et beløb til personlige fornødenheder, indtil der foreligger et indtægtsgrundlag i form af en arbejdsindtægt, pension, kontanthjælp eller anden indtægt.

III. Generelt

Formålet med serviceloven er bl.a. at tilgodese behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer, jf. servicelovens § 1, stk. 1, nr. 3.

Kommunen skal, jf. servicelovens § 81 tilbyde en særlig indsats til voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige problemer med det formål at

- forebygge, at den enkeltes problemer forværres,
- understøtte den enkeltes muligheder for at fastholde egne ressourcer eller fremme øget selvstændighed samt forbedre den enkeltes sociale og personlige funktion,
- forbedre mulighederne for den enkeltes livsudfoldelse gennem kontakt, tilbud om samvær, aktivitet, behandling, omsorg og pleje,
- fremme inklusion i samfundet, herunder medvirke til at øge den enkeltes mulighed for deltagelse i uddannelse, beskæftigelse og sociale relationer, og
- sikre en helhedsorienteret støtte med tilbud afpasset efter den enkeltes særlige behov i egen bolig, herunder i botilbud efter lov om almene boliger m.v. eller i botilbud efter denne lov (serviceloven).

Kommunens pligt til at yde hjælp gælder også over for personer, der ikke er i stand til at tage vare på egne interesser, jf. servicelovens § 82. Den kommunale forpligtelse til at yde støtte over for denne persongruppe gælder altså, uanset om den enkelte selv efterspørger hjælpen. Det skal ses i sammenhæng med servicelovens regler om magtanvendelse, jf. servicelovens kapitel 24.

Formålet med et ophold i et midlertidigt botilbud er at gøre borgeren i stand til at klare sig i eget hjem, eventuelt med støtte. Der kan også være tale om situationer, hvor borgeren i en kort periode visiteres til et midlertidigt botilbud for at få udredt behov og for at finde frem til det rette fremtidige botilbud.

Kommunen skal sikre sig, at borgere, der har behov for et døgnophold, kan få tilbud tilpasset disse. Kommunen har forsyningsforpligtelsen mellem de botilbud, der er godkendt af det sociale tilsyn samt registreret på Tilbudsportalen.

IV. Betingelser for ret til hjælp - personkreds

Midlertidige boformer

Midlertidige botilbud tilbydes som udgangspunkt alene til borgere, der har et *midlertidigt* behov for at opholde sig i et botilbud. Disse botilbud kan også tilbydes i en kortere periode, hvor det skal udredes nærmere, hvilket længerevarende botilbud der kan tilbydes borgeren, eller hvor det skal afklares, om borgeren kan klare sig i egen bolig.

Personer, der er i personkredsen for et midlertidigt botilbud, kan have behov for blandt andet aflastning, optræning, afprøvning af fremtidige bomuligheder, behandling og udslusning til egen bolig.

Et midlertidigt botilbud vil ofte forudsætte, at borgeren har behov for tilgængelig hjælp/støtte når som helst på døgnet, har brug for hjælp/støtte et betydeligt antal timer i døgnet, eller hvis borgerens støttebehov i øvrigt er uforeneligt med at klare sig i egen bolig med støtte, herunder hvis borgeren i en periode har behov for pleje eller behandlingsunderstøttende rammer. Der er derfor tale om et skøn i forhold til, hvornår borgerne opfylder betingelserne for et midlertidigt botilbud.

Kommunen *kan* tilbyde midlertidigt botilbud til:

- Personer som på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har behov for det.

Kommunen *skal* tilbyde botilbud til:

- Personer med betydelig nedsat fysisk og psykisk funktionsevne, der har behov for omfattende hjælp til almindelige daglige funktioner eller for pleje, eller som i en periode har behov for særlig behandlingsmæssige støtte.
- Personer med nedsat psykisk funktionsevne eller med særlig sociale problemer, der har behov for pleje eller behandling, og som på grund af disse vanskeligheder ikke kan klare sig uden støtte.

Principmeddelelse 21-18:

Kommunen skal undersøge, om det rent faktisk er muligt at levere den socialpædagogiske støtte til borgeren under borgerens aktuelle bolig-mæssige rammer. Hvis borgeren ikke selv kan skabe de rammer, der er nødvendige for at kunne modtage støtten, skal kommunen sørge for, at rammerne for at levere støtten er til stede. Det betyder, at kommunen skal hjælpe borgeren i forhold til at finde indkvartering eller en bolig. Det er fordi, kommunen skal sikre, at borgeren får en sammenhængende og helhedsorienteret indsats, der modsvarer borgerens behov. Det er dog ikke ensbetydende med, at kommunen er forpligtet til at skaffe en lejlighed til borgeren, hvis den bevilgede støtte kan leveres på anden vis.

Hvis kommunen kan konstatere, at rammerne for at levere den nødvendige støtte ikke er til stede, og det ikke uden videre er muligt at hjælpe borgeren i forhold til at finde en bolig eller indkvartering, vil borgeren være berettiget til et midlertidigt botilbud, indtil kommunen har

sørget for, at borgeren kan få leveret den nødvendige hjælp på anden vis. I sådanne tilfælde vil et tilbud om et midlertidigt botilbud være den eneste måde, kommunen kan levere den nødvendige hjælp på og dermed leve op til sin omsorgsforpligtelse i serviceloven.

Mindsteindgrebsprincippet

Vi ser af og til, at kommunen i begrundelsen for, at borgeren ikke er i personkredsen for et midlertidigt botilbud, henviser til "mindsteindgrebsprincippet". Dette princip kan dog ikke anvendes i de tilfælde, hvor borgeren selv ønsker et botilbud. Kommunen kan ikke i sager om handicapkompenserende ydelser henvise til et princip om mindre indgribende foranstaltninger som begrundelse for, at borgeren skal have et andet tilbud end det, som bedst muligt kompenserer for følgerne af funktionsnedsættelsen. Mindsteindgrebsprincippet fremgår alene af servicelovens kapitel om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten overfor voksne og indebærer, at anvendelsen af magt skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået.

Principmeddelelse 51-18:

Servicelovens bestemmelser om ydelser til børn og voksne indeholder et kompensationsprincip. Efter det skal borgere med en betydelig funktionsnedsættelse i videst muligt omfang kompenseres for følgerne af funktionsnedsættelsen og stilles lige med andre borgere.

Kommunen kan ikke i sager om handicapkompenserende ydelser henvise til et princip om mindre indgribende foranstaltninger som begrundelse for, at borgeren skal have et andet tilbud end det, som bedst muligt kompenserer for følgerne af funktionsnedsættelsen.

Afgrænsning mellem midlertidige botilbud og længerevarende botilbud

Botilbud til midlertidigt ophold efter servicelovens § 107 adskiller sig fra længerevarende botilbud efter servicelovens § 108 og fra almene ældre- og handicapboliger efter almenboliglovens § 105 ved, at det ved visitationen af en borger til et midlertidigt botilbud vurderes, at borgers behov for et botilbud ikke er varigt, men fx har til formål at sikre rammen om en behandlingsmæssig indsats.

Midlertidige botilbud retter sig mod borgere, der i en periode har behov for omfattende hjælp, for eksempel i forbindelse med genoptræning eller anden udvikling af færdigheder. Formålet med et ophold i et midlertidigt botilbud er at gøre borgeren i stand til at klare sig i eget hjem, eventuelt med støtte. Der kan også være tale om situationer, hvor borgere i en kort periode visiteres til et midlertidigt botilbud for at få udredt behov og for at finde frem til det rette fremtidige botilbud.

Ved vurderingen af om borgeren tilhører personkredsen, skal det vurderes, om der er mulighed for, at borgeren bliver bedre og på sigt vil kunne klare sig selv. Hvis den nødvendige hjælp og støtte kan ydes i borgerens egen bolig, er borgeren ikke i personkredsen for et midlertidigt botilbud. Hvis borgeren bliver dårligere med tiden eller aldrig vil blive bedre, har borgeren behov for et længerevarende botilbud.

Der kan ikke sættes bestemte tidsmæssige grænser for det midlertidige ophold. Det afgørende for, at det midlertidige ophold kan afbrydes, er enten, at formålet med borgerens ophold er opfyldt, eller at borgeren har et varigt behov for en længerevarende boform.

Ophør af midlertidigt botilbud

Kommunen skal løbende følge op på, om borgeren modtager den nødvendige hjælp og støtte i botilbuddet. Hvis kommunen vurderer, at formålet med indsatsen er opnået, kan kommunen ophøre med botilbuddet og fx udvisitere borgeren til at bo i egen bolig. Kommunen skal konkret redegøre for, hvorfor borgeren ikke længere har behov for et midlertidigt botilbud og også forholde sig til, om borgeren eventuelt fortsat har behov for hjælp og støtte i egen bolig.

V. Betingelser for hjælp – udmåling

Botilbuddets indhold

Bestemmelserne om botilbud regulerer ikke, hvilke former for hjælp og støtte der eventuelt er indeholdt i tilbuddet. Den hjælp, borgeren har brug for, udmåles og reguleres derfor efter de relevante hjælpebestemmelser i serviceloven, fx bestemmelserne om personlig og praktisk hjælp og socialpædagogisk støtte.

Der vil dog ofte være indeholdt hjælp og støtte i den takst, som kommunen betaler til botilbuddet. Men det er op til kommunen at supplere med yderligere støtte, hvis borgeren har behov for det. Det betyder også, at det ikke er afgørende for vurderingen af tilbuddets egnethed, hvilken hjælp og støtte der eventuelt er indeholdt i tilbuddets takst. Kommunen kan altid supplere med eksempelvis støtte på andre tider af døgnet, hvis borgeren har behov for støtte på et tidspunkt, hvor der fx ikke er personale tilstede.

Egnethed

Kommunen skal vurdere, om et botilbud er egnet til at afhjælpe borgerens behov. Der er ikke frit valg ved bevilling af ophold på et midlertidigt botilbud, men kommunen skal konkret redegøre for, at tilbuddet er egnet til den enkelte borger. Det betyder, at botilbuddet både skal være generelt – og konkret egnet til borgeren.

Kommunen skal inddrage de konkrete faglige oplysninger, der er om borgerens hjælpe- og støttebehov, og undersøge, hvordan det tilbud, de peger på, konkret kan imødekomme behovene. Dette skal fremgå af kommunens begrundelse.

Det er ikke tilstrækkeligt, at kommunen henviser til, at borgeren er omfattet af den målgruppe, der fremgår af tilbudsportalen. Særligt ikke, hvis tilbuddets målgruppe er meget bred.

Principmeddelelse 11-18:

Optagelse i særligt botilbud uden samtykke er desuden betinget af, at der indstilles til flytning til et egnet botilbud. Det betyder først og fremmest, at botilbuddet skal være godkendt og kunne rumme borgeren. Det betyder også, at der skal være en ledig plads til borgeren, og at borgeren eller dennes værge har haft mulighed for at udnytte retten til frit valg af botilbud, inden kommunen sender indstilling til Statsforvaltningen (nu Familieretshuset).

Kravet om en ledig plads vil også være opfyldt, hvis der inden for en nærmere angiven kortere periode er en ledig plads i botilbuddet. Det er ikke tilstrækkeligt, at der er oplysninger om en forventet ledig plads.

Principmeddelelse 2-19:

Kommunen skal vurdere konkret og individuelt, om det botilbudslignende tilbud, kommunen peger på, er egnet til at dække borgerens hjælpebehov. Kommunen skal altså undersøge, hvilken hjælp, der kan leveres i det pågældende tilbud, og om denne hjælp er tilstrækkelig til at dække borgerens behov.

Et botilbud skal være godkendt og fremgå af Tilbudsportalen for at kunne indgå i kommunens forsyning. Kommunen kan altså ikke visitere til et tilbud, der ikke fremgår af Tilbudsportalen. Det gælder også for botilbudslignende tilbud.

Frit valg

Fritvalsreglerne finder kun anvendelse ved længerevarende botilbud. Borgeren har ikke frit af botilbud ved bevilling af midlertidig botilbud efter serviceloven.

Flytning uden samtykke

Hvis en borger mangler evnen til at give informeret samtykke eller modsætter sig flytning til et midlertidigt botilbud, må kommunen ikke flytte borgeren uden at anvende magtanvendelsesbestemmelserne i serviceloven. Bestemmelserne finder anvendelse for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v., behandling eller aktiverende tilbud efter servicelovens regler, og som ikke samtykker i en foranstaltning som eks. flytning. Er betingelserne for magtanvendelse ikke opfyldt, skal kommunen tilbyde anden hjælp efter serviceloven.

Hvis en borger afslår et midlertidigt botilbud, og betingelserne for magtanvendelse ikke er opfyldte, har kommunen pligt til at stille anden hjælp til rådighed, som tilgodeser borgerens behov for hjælp. Det følger af kommunens omsorgsforpligtelse i servicelovens § 82, stk. 1.

Kommunen kan fx anvise en bolig med tilknyttet hjælp eller vælge at tilbyde et andet midlertidigt botilbud.

Kommunens forsyningsforpligtelse

Det følger af servicelovens § 4, at kommunen har pligt til at sørge for, at der er de nødvendige tilbud efter loven. Det fremgår desuden, at tilbuddene skal være godkendte af Socialtilsynet for at kunne indgå i kommunens forsyning.

Kommunen kan opfylde sin forsyningsforpligtelse ved både at anvende egne tilbud og tilkøbe tilbud i andre kommuner/region eller af private leverandører. Se principmeddelelse 120-12 og 178-11.

VI. Egenbetaling

Hovedreglen er, at borgeren betaler for botilbuddet af sin arbejdsindtægt, pension, kontanthjælp eller anden indtægt. Det er borgerens handlekommune, der fastsætter borgerens betaling for opholdet.

Hvis borgeren bevarer egen bolig under et ophold i en boform til midlertidigt ophold, betaler borgeren som udgangspunkt ikke for selve botilbuddet, men alene for de ydelser, som der vil kunne opkræves betaling for efter reglerne herom.

Når kommunen skal fastsætte egenbetalingen, skal kommunen tage hensyn til de forvaltningsretlige principper. Det betyder, at kommunen skal sikre, at der er rimelighed og proportionalitet i forholdet mellem den tilbudte bolig og den fastsatte egenbetaling (proportionalitetsprincippet). Det betyder også, at borgeren ikke skal betale mere for at bo i botilbuddet end borgere i sammenlignelige lejeboliger, hvor der er mulighed for at ansøge om boligstøtte (lighedsprincippet). Boligstøtten beregnes på baggrund af borgerens indtægt.

Ved beregning af egenbetalingen efter serviceloven skal kommunen tage højde for, at borgeren skal have et beløb tilbage til personlige fornødenheder. Det gælder også, selvom borgeren har en indkomst. Hvis borgeren ikke har midler til personlige fornødenheder, skal kommunen nedsætte borgerens egenbetaling.

Det bero på en konkret vurdering, om borgeren har til personlige fornødenheder. Rådighedsbeløbet er det beløb, som borgeren har tilbage efter at have betalt faste og rimelige udgifter. Hvis kommunen allerede har sikret sig, at borgeren har til udgifter til kost, kan dette indgå i vurderingen af, om borgeren har til personlige fornødenheder.

Principmeddelelse 25-18

Kommunen fastsætter egenbetalingen for de borgere, som har fået bevilget et ophold på midlertidigt botilbud efter serviceloven.

Kommunen kan opkræve egenbetaling både for husleje, el og varme og for udgifter, som er en integreret del af botilbuddet. Kommunen skal over for borgeren præcisere, hvilke ydelser som indgår i egenbetalingen.

I et botilbud, hvor der er tilknyttet fast personale og servicearealer, kan udgifter til f.eks. kost og tøjvask være en integreret del af botilbuddet. Disse ydelser er en naturlig del af botilbuddet. Fastsættelsen af betalingen for ydelser, som er en integreret del af opholdet i en midlertidig boform efter serviceloven, skal ske på grundlag af de faktiske udgifter.

Kommunen kan vælge, at borgere, der bor på et midlertidigt botilbud, skal betale for kost, tøjvask m.v. som en integreret del af botilbuddet. Disse ydelser kan indgå i en servicepakke, som borgeren skal betale for under opholdet på det midlertidige botilbud. Det gælder også, selvom borgeren f.eks. fravælger et eller flere måltider i botilbuddet eller ikke vil anvende botilbuddets vaskeordning.

Andre ydelser kan ikke betragtes som integrerede ydelser i et botilbud, idet boligdelen og servicedelen er adskilt i lovgivningen. Det betyder, at borgeren kan fravælge udgifter, som ikke er knyttet til de nævnte ydelser, f.eks. ture med botilbuddets bus.

Indtægt og formue

Betaling for ophold i midlertidigt botilbud sker på baggrund af beboerens arbejdsindtægt, pension, kontanthjælp eller anden indtægt.

Kommunen kan ikke fastsætte egenbetaling for opholdet overfor en borger, der er visiteret til et midlertidigt botilbud efter serviceloven, hvis borgeren ikke har en indtægt.

Formue kan ikke sidestilles med indtægt.

Sammenlignelige lejeboliger

Når kommunen skal fastsætte egenbetalingen, skal kommunen tage hensyn til de forvaltningsretlige principper. Det betyder, at kommunen skal sikre, at der er rimelighed og proportionalitet i forholdet mellem den tilbudte bolig og den fastsatte egenbetaling (proportionalitetsprincippet). Det betyder også, at borgeren ikke skal betale mere for at bo i botilbuddet end borgere i sammenlignelige lejeboliger, hvor der er mulighed for at ansøge om boligstøtte (lighedsprincippet). Boligstøtten beregnes på baggrund af borgerens indtægt.

Personlige fornødenheder

Ved beregning af egenbetalingen efter serviceloven skal kommunen tage højde for, at borgeren skal have et beløb tilbage til personlige fornødenheder. Det gælder også, selvom borgeren har en indkomst. Hvis borgeren ikke har midler til personlige fornødenheder, skal kommunen nedsætte borgerens egenbetaling.

Opsparing

Hovedreglen er, at kommunen ikke skal medtage et beløb til opsparing ved beregning af egenbetalingen.

En undtagelse til det er, hvis borgeren i særlige tilfælde har behov for at spare op. Et særligt tilfælde kan være, at borgeren har behov for opsparing til fremtidig bolig. Kommunen skal i sådanne tilfælde tage højde for muligheden for opsparing, da formålet med bevillingen af midlertidig bolig er, at borgeren på længere sigt skal flytte til en mere egnet bolig.

Kommunen kan endvidere i særlige tilfælde dispensere for egenbetalingen i kortere tid.

Anden hjælp efter serviceloven

Ydelser, som er bevilget individuelt til borgeren som følge af dennes funktionsnedsættelse, kan ikke indgå i beregningen af egenbetalingen for botilbuddet.

Personlig hjælp og pleje eller socialpædagogisk støtte, som er bevilget til borgeren på grund af dennes funktionsnedsættelse, er ikke en integreret del af botilbuddet.

Når borgeren deltager i madlavning og vask i botilbuddet som led i en socialpædagogisk handleplan, er dette ikke en integreret del af botilbuddet. Udgifter hertil kan derfor ikke medregnes ved fastsættelsen af egenbetalingen.

Principmeddelelse 81-12:

Kommunen kunne opkræve egenbetaling for en borgers døgnophold på behandlingsinstitution, uanset at borgeren havde bevaret sin egen bolig.

Kommunen havde foretaget en individuel vurdering af borgerens økonomiske forhold, herunder udgifterne til at opretholde egen bolig, og taget hensyn til, at borgeren skulle have et rimeligt beløb til personlige fornødenheder og til at opfylde sine forpligtelser.

Ankestyrelsen vurderede, at skønnet lå inden for lovens rammer og derfor ikke kunne tilsidesættes.

VII. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser

Personkreds

11-18. En borger, som har behov for et særligt botilbud, og som ikke kan give informeret samtykke til en flytning, kan ikke flyttes fra et aflastningstilbud til andet botilbud, selvom værgeren giver samtykke. Formålet med reglerne om magtanvendelse er at beskytte en borger, der på grund af nedsættelse af den psykiske funktionsevne ikke kan tage vare på sig selv. Værgeren kan give samtykke til et aflastningstilbud eller ved akut behov, men værgeren kan ikke give samtykke til et nyt ophold i særligt botilbud, når borgeren ikke er i stand til at give sit samtykke. Dette gælder også, selv om det nye tilbud er et midlertidigt tilbud efter servicelovens § 107. Bestemmelsen om flytning uden samtykke skal anvendes, når en person, som ikke er i stand til at give samtykke, skal optages i et særligt botilbud. Dette betyder, at kommunalbestyrelsen skal indstille til Statsforvaltningen (nu Familieretshuset), at borgeren optages i et bestemt botilbud.

21-18. Kommunen skal undersøge, om det rent faktisk er muligt at levere den socialpædagogiske støtte til borgeren under borgerens aktuelle boligmæssige rammer. Hvis borgeren ikke selv kan skabe de rammer, der er nødvendige for at kunne modtage støtten, er det kommunen der skal sørge for, at rammerne for at levere støtten er til stede, herunder hjælpe borger med at finde indkvartering eller bolig.

51-18. Servicelovens bestemmelser om ydelser i serviceloven indeholder et kompensationsprincip. Det betyder, at borgere med betydelig funktionsnedsættelse i videst muligt omfang kompenseres for følgerne af funktionsnedsættelsen og stilles lige med andre borgere. Kommunen kan ikke i sager om handicapkompenserende ydelser henvise til et princip om mindre indgribende foranstaltninger som begrundelse for, at borgeren skal have et andet tilbud end det, som bedst muligt kompensere for følgerne af funktionsnedsættelsen. Mindsteindgrebsprincippet fremgår af servicelovens kapitel om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten overfor voksne og indebærer, at anvendelsen af magt skal stå i rimeligt forhold til det der søges opnået.

Egnethed

2-19. Hvis kommunen vurderer, at borgeren har behov for et midlertidigt botilbud, kan kommunen visitere borgeren til et botilbudslignende tilbud, hvis tilbuddet i øvrigt er egnet til at varetage borgerens behov. Borgeren skal have en tidsbegrænset lejekontrakt. Kommunen skal være opmærksom på, om formålet med opholdet på det botilbudslignende tilbud er opfyldt, når lejekontrakten udløber. Hvis formålet ikke er opfyldt, skal kommunen forlænge lejekontrakten i det omfang, det er muligt efter lejelovgivningen. Hvis det ikke er muligt at forlænge lejekontrakten, skal kommunen visitere borgeren til et tilbud efter serviceloven, hvis borgeren fortsat har behov for et midlertidigt botilbud. Kommunen skal desuden være opmærksom på, om det botilbudslignende tilbud overhovedet er egnet, hvis det har været nødvendigt at forlænge borgerens ophold gentagne gange.

8-18. Hvis en borger har behov for den hjælp og støtte, som findes i et midlertidigt botilbud, kan kommunen ikke visitere til en ungdomsbolig efter almenboligloven, idet der ikke efter lovgivningen kan tilknyttes servicearealer og personale til ungdomsboligen.

71-14. En borger, der er berettiget til midlertidigt botilbud, kan ikke placeres i et botilbud, der er beregnet til længerevarende ophold. En borger, som kommunen fandt omfattet af personkredsen for et midlertidigt botilbud efter servicelovens § 107, kunne ikke visiteres til et tilbud efter almenboliglovens § 105 om almene ældreboliger. Målgruppen for botilbud efter almenbo-

liglovens § 105 er personer med betydeligt og varigt nedsat funktionsevne. En bolig efter almenboligloven er en bolig af mere permanent karakter. Der er tale om et lejeforhold, som er omfattet af lejeloven, hvilket indebærer, at borgeren alene kan opsiges af boligselskabet, hvis der er grundlag for en opsigelse efter den almene lejelovgivning. Kommunen kan således ikke bringe et sådant lejeforhold til ophør.

Ophør/skift af botilbud

2-18. Kommunen har pligt til at følge op på de enkelte sager om hjælp efter serviceloven for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål. En justering af indsatsen kan fx være ændring af indsatsmålene eller skift af leverandør. Kommunen skal være særligt opmærksom på, om hjælpen er tilrettelagt på en sådan måde, at borgeren er i stand til at modtage den. Det gælder alle tilbud om hjælp efter serviceloven. Kommunen kan ikke uden videre lade et tilbud om hjælp eller støtte ophøre med henvisning til, at borgeren ikke samarbejder om at opfylde indsatsmålene i handleplanen. Kommunen skal forinden undersøge og forholde sig til, hvilken betydning borgerens nedsatte funktionsevne har i forhold til hans eller hendes evne til at samarbejde om indsatsmålene.

Hvis kommunen finder, at borgeren, på trods af sin funktionsnedsættelse, er i stand til at samarbejde om indsatsmålene, men ikke gør det, skal kommunen vejlede borgeren om konsekvenserne ved fortsat ikke at samarbejde. Kommunen skal i den forbindelse sikre sig, at borgeren er i stand til at forstå vejledningen.

Forsyningsforpligtelse

120-12. Kommunalbestyrelsen skal sørge for at der er de nødvendige tilbud efter serviceloven. Kun tilbud, som er registreret i Tilbudsportalen, kan indgå i kommunalbestyrelsens forsyning.

Egenbetaling

25-18: Kommunen kan vælge, at borgere der bor på et midlertidigt botilbud, skal betale for kost, tøjvask m.v. som en integreret del af botilbuddet. Disse ydelser kan indgå i en servicepakke, som borgeren skal betale for under opholdet på det midlertidige botilbud. Det gælder også, selvom borgeren fx fravælger et eller flere måltider i botilbuddet eller ikke vil anvende botilbuddets vaskeordning.

Andre ydelser kan ikke betragtes som integrerede ydelser i et botilbud, idet boligdelen og servicedelen er adskilt i lovgivningen. Det betyder, at borgeren kan fravælge udgifter, som ikke er knyttet til de nævnte ydelser, fx ture med botilbuddets bus.

Indtægt og formue

Betaling for ophold i midlertidigt botilbud, sker på baggrund af beboerens arbejdsindtægt, pension, kontanthjælp eller anden indtægt.

Kommunen kan ikke fastsætte egenbetaling for opholdet overfor en borger, der er visiteret til et midlertidigt botilbud efter serviceloven, hvis borgeren ikke har en indtægt.

Formue kan ikke sidestilles med indtægt.

Sammenlignelige lejeboliger

Når kommunen skal fastsætte egenbetalingen, skal kommunen tage hensyn til de forvaltningsretlige principper. Det betyder, at kommunen skal sikre, at der er rimelighed og proportionalitet i forholdet mellem den tilbudte bolig og den fastsatte egenbetaling (proportionalitetsprincippet). Det betyder også, at borgeren ikke skal betale mere for at bo i botilbuddet end borgere i sammenlignelige lejeboliger, hvor der er mulighed for at ansøge om boligstøtte (lighedsprincippet). Boligstøtten beregnes på baggrund af borgerens indtægt.

81-12: Kommunen kunne opkræve egenbetaling for en borgers døgnophold på behandlingsinstitution, uanset at borgeren havde bevaret sin egen bolig.

Kommunen havde foretaget en individuel vurdering af borgerens økonomiske forhold, herunder udgifterne til at opretholde egen bolig, og taget hensyn til, at borgeren skulle have et rimeligt beløb til personlige fornødenheder og til at opfylde sine forpligtelser.

Ankestyrelsen vurderede, at skønnet lå inden for lovens rammer og derfor ikke kunne tilsidesættes.

VIII De konkrete mødesager

I. De konkrete mødesager

Vi har behandlet i alt 20 sager om midlertidigt botilbud til dette tematiserede møde. Sagerne er udvalgt for at belyse vores almindelige praksis på området og omfatter derfor også sager, hvor vi er enige i kommunernes afgørelser, da den type af sager sjældent vil blive udtaget til principiel behandling.

Sagerne er grupperede i overordnede tre overordnede temaer; personkreds, egnethed og egenbetaling.

Personkreds i sager om midlertidige botilbud

Sag 1: Stadfæstelse. Sagen drejer sig om en borger på 23 år, der har forholdsvis begrænsede problemer til konkrete strukturopgaver, som kan kompenseres ved socialpædagogisk støtte. Borger har alene et behov for støtte, som kan kompenseres i egen bolig.

Sag 2: Stadfæstelse. Borger med skizofreni, der har svært ved at strukturere sin hverdag i forhold til madlavning, oprydning, nye sociale aktiviteter, økonomi og uddannelse, er ikke omfattet af den personkreds, der kan bevilges midlertidigt botilbud. Kommunen har bevilget øget socialpædagogisk støtte til strukturering af hverdagen, skabelse af nyt netværk, fastholdelse af nuværende relationer, kontrol over døgnrytme, lægge budget og betale regninger og hjælp til at finde en anden bolig. Kommunen vil følge op på støttebehovet efter 3 måneder.

Sag 3: Stadfæstelse. Borgeren kan efter sagens oplysninger selv klare opgaver som egenomsorg, planlægge og tage offentlig transport, opretholde kontakt til sit netværk. Borgerens støttebehov i form af hjælp til håndtering af angst om aften og om natten kan varetages via socialpædagogisk støtte.

Sag 4: Stadfæstelse. Borger er ikke i personkredsen for midlertidigt botilbud. Borger har gennem de sidste år haft positiv udvikling med stop af hashmisbrug. Borger klarer flere dagligdagsopgaver selv og kan selv møde til fritidsaktiviteter. Borgers behov for støtte til at fastholde stop af hashmisbrug, finde anden bolig, holde sig ude af kriminelle relationer, støtte til oprydning, rengøring, økonomi og læsning af post kan dækkes ved socialpædagogisk støtte i eget hjem.

Borger er bevilget bostøtte 24 timer om måneden samt mulighed for kontakt aften og weekender. Borger er i ressourceforløb i forhold til beskæftigelse.

Sag 5: Stadfæstelse. Ophør af midlertidigt botilbud. Borger er ikke længere i målgruppen. Han er diagnosticeret med Aspergers syndrom. Kan nu selv klare personlig pleje og de fleste praktiske opgaver, men har behov for strukturering. Støttebehovet kan dækkes med socialpædagogisk støtte i egen bolig.

Sag 6: Stadfæstelse. Borger klarer selv personlig pleje og nogle praktiske opgaver. Der er ikke oplysninger, der peger på, at borgeren ikke kan modtage den nødvendige hjælp og støtte i egen bolig.

Sag 7: Stadfæstelse. Borger har søgt om ophold i midlertidigt botilbud. Vi stadfæster kommunens afgørelse, da borger kan klare sig i egen bolig med socialpædagogisk støtte. Borger klarer selv personlig hygiejne, sørger selv for orden på sit værelse og har ikke behov for hjælp på uforudsigelige tidspunkter.

Sag 8: Hjemvisning. Borger er diagnosticeret med paranoid skizofreni og bor nu hjemme hos sine forældre. Kommunen har vurderet, at støtten kan ydes i egen bolig. Kommunen har ikke i tilstrækkeligt omfang undersøgt, om borgeren inden for de aktuelle boligbærende rammer kan modtage den nødvendige socialpædagogiske støtte. Borgeren har tidligere modtaget socialpædagogisk støtte i hjemmet, uden at dette har hjulpet borgeren.

Sag 9: Hjemvisning. Borger er diagnosticeret med gennemgribende udviklingsforstyrrelse og har brug for støtte til at igangsætte, fastholde og færdiggøre opgaver. Kommunen har ikke konkretiseret, hvordan støtten sikres under de aktuelle rammer – det fremgår, at borger ikke længere kan opholde sig hjemme ved sine forældre og derfor er boligløs.

Sag 10: Hjemvisning. Borger lider af infantil autisme, ADHD, blandet angsttilstand og har i perioder depressive symptomer. Han bor nu hos sine forældre men ønsker at flytte. Kommunen har vurderet, at støtten kan ydes i egen bolig, men har ikke konkretiseret hvordan. Kommunen har ikke præciseret i hvilket omfang, at borgeren er berettiget til støtte.

Sag 11: Hjemvisning. Borger er diagnosticeret med paranoid skizofreni og bor hjemme hos sine forældre. Borgerens nærmere hjælpebehov er ikke afklaret, ligesom det ikke er afklaret, om kommunen kan tilrettelægge støtten, sådan at borgeren kan modtage denne under borgerens aktuelle boligbærende rammer.

Sag 12: Hjemvisning. Borger har følger efter blodprop og har et stort støttebehov. Kommunen har tilbudt ophold på et aflastningstilbud, mens kommunen behandler ansøgningen om § 108 botilbud. Hjemvisning da kommunen ikke har forholdt sig til, om borger er berettiget til et midlertidigt botilbud, og om aflastningstilbuddet er egnet til at varetage borgers støttebehov.

Egnethed af botilbud

Sag 13: Stadfæstelse. Botilbuddet er både generelt og konkret egnet for borger, da målgruppen for botilbuddet dækker borgers behov aldersmæssigt og i forhold til borgers funktionsnedsættelser. Der er endvidere oplysninger fra botilbuddet om, at personalet formår at hjælpe og støtte borger til oprydning, bad, tage sin medicin mv. Borger deltager i det sociale og er i godt humør på botilbuddet. Borger har desuden fritidsaktiviteter som fodbold og ungeklub, hvor borger får sit behov for social kontakt med jævnaldrende dækket.

Sag 14: Hjemvisning. Sagen drejer sig om en borger, der har diagnosen Asperger og i øvrigt haft psykiske problemer igennem en årrække. Borger har boet alene siden gymnasietiden. Efter udskrivning fra psykiatrisk afdeling i september 2019 er borger bevilget socialpædagogisk støtte i hjemmet, og borgers mor flyttet ind til hende for at hjælpe. Borgers funktionsevne er dalende. Borger ønsker et specifikt Asperger botilbud, men kommunen har bevilget borger ophold på et andet tilbud, suppleret med socialpædagogisk støtte. Tvivl om, hvorvidt det bevilgede tilbud er konkret egnet – på grund af hendes alder og den langvarige periode med psykiske problemer.

Egenbetaling

Sag 15: Stadfæstelse. Egenbetaling i forbindelse med ophold i midlertidigt botilbud er beregnet korrekt efter praksis af kommunen. Borger på 18 år har et månedligt rådighedsbeløb, der dækker borgerens personlige fornødenheder.

Sag 16: Stadfæstelse. Kommunen har foretaget beregning af egenbetalingen korrekt, og egenbetalingen opkræves fremadrettet. Borger har et rimeligt beløb til personlige fornødenheder.

Sag 17: Stadfæstelse. Kommunen regulerer egenbetalingen til ophold på midlertidigt botilbud. Egenbetalingen er korrekt beregnet og opkræves fremadrettet. Borger har et rimeligt beløb til personlige fornødenheder.

Sag 18: Stadfæstelse. Beregning af egenbetaling for ophold på botilbud. Afgørelsen er i overensstemmelse med principmeddelelse 25-18. Borger har et rimeligt beløb til personlige fornødenheder.

Sag 19: Hjemvisning. Sagen er ikke tilstrækkelig oplyst til, at vi kan afgøre, om egenbetalingen er fastsat i overensstemmelse med reglerne - uklart hvorvidt egenbetalingen er fastsat i overensstemmelse med principmeddelelse 25-18, hvorefter kommunen skal sikre, at der er rimelighed og proportionalitet i forholdet mellem den tilbudte bolig og den fastsatte egenbetaling (proportionalitetsprincippet).

Sag 20: Hjemvisning. Sagen er ikke tilstrækkelig oplyst til, at vi kan afgøre, om egenbetalingen er fastsat i overensstemmelse med reglerne og praksis - ikke oplysninger om huslejeniveau i sammenlignelige boliger.